

Erdészeti gyűjtemények I.

A könyvek

A könyv (nyomtatott papírkönyv) írásjelekből, szövegekből és ábrákból álló információhordozó, amely irodalmi, vagy szakmai célokból készült, és a terjedelme meghaladja a 49 oldalt. A könyv az ókortól a 20. század közepéig az emberiség legfontosabb információ-hordozójaként alkalmas volt a generációk által felhalmozott hatalmas tudás tárolására.

Egykor, egészen a kora középkorig, kézzel készültek a könyvek, amelyeket kódexeknek neveznek. Az európai könyvnyomtatást Johannes Gutenberg nevéhez kötik, aki első, nyomtatott füzetét az 1440-es évek végén készítette el. Az 1460-as évektől sorra létesültek nyomdák a földrészünk nyugati felén. Innentől kezdve a könyvek egyre ol-

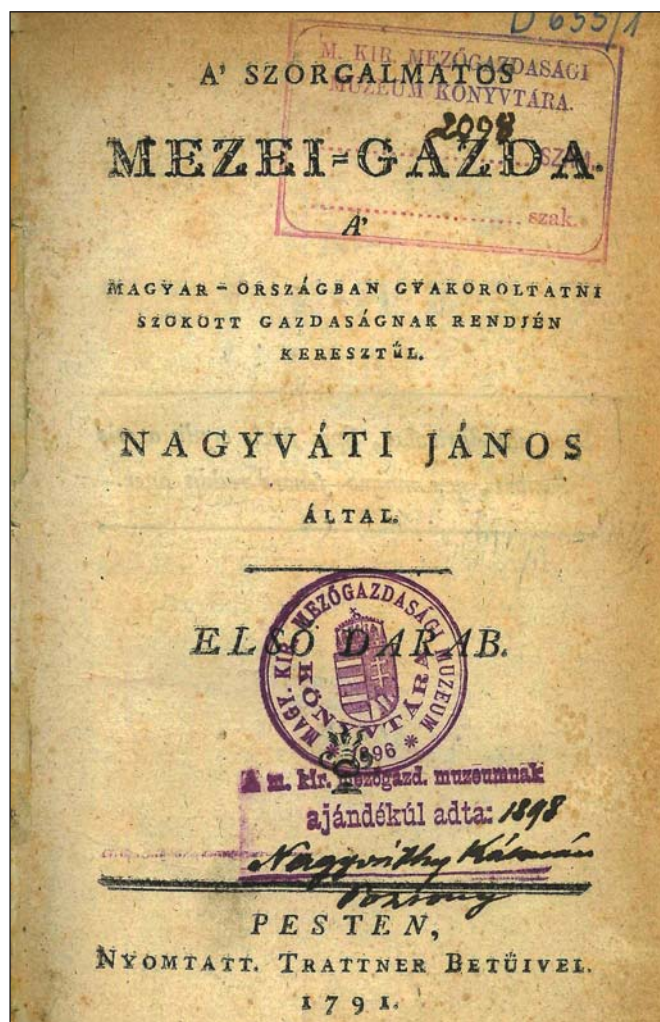
csóbbak és megfizethetőbbek, ezáltal egyre elterjedtebbek lettek. A 20. század második felében már milliárd számra készültek könyvek. Ebben az időben jelent meg a Gutenberg-galaxis kifejezés, amely egyrészt utal a mérhetetlen mennyiségben kiadott könyvekre, másrészt arra, hogy megjelent a könyvek kiemelkedő szerepének belátható a vége.

Az elektronikus média, a rádió és televízió megjelenése, majd az informatika, ezen belül az internet terjedése sokakban kérdőjelezte meg a fizikailag létező, nyomtatott információ szükségességét. Napjainkban a könyvkiadás üteme jelentősen csökken, ugyanakkor megjelentek az elektronikusan tárolható könyvek (e-könyv), illetve a hangoskönyvek.

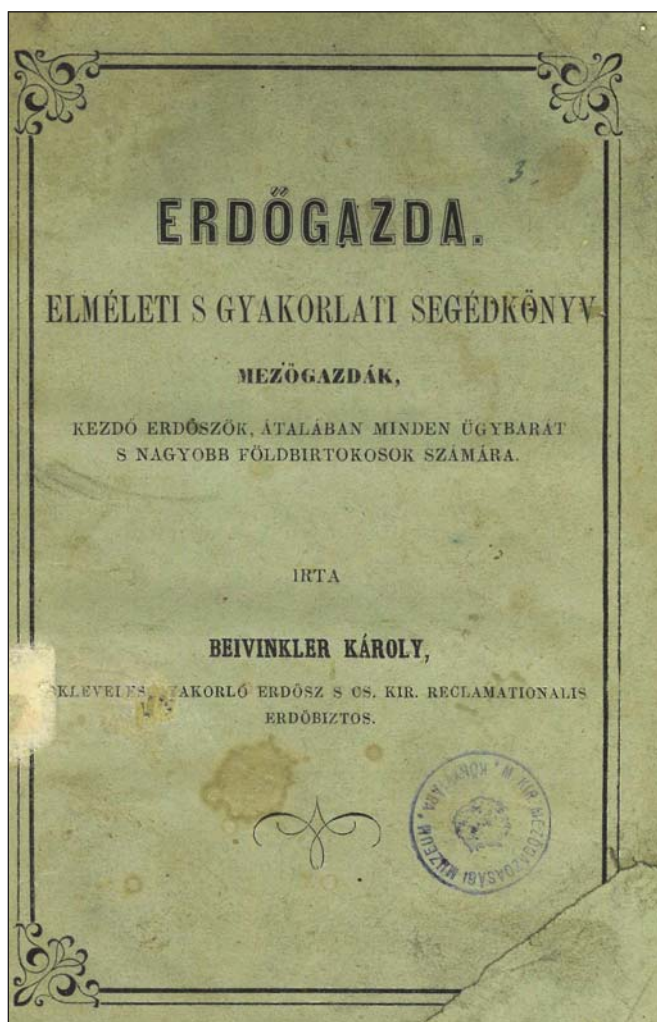
Folyamatosan változik a világunk. Bár napjaink embere átlagosan jóval többet olvas, mint 2-3 évtizede, ám a lineárisnak nevezett hagyományos olvasás jelentősen visszaszorult. Régen nem nyúlfarknyi bejegyzéseket olvastunk, hanem regényeket, novellákat, és nem bloggerek, illetőleg influenszerek formálták a szemléletünket, hanem a szak- és szépirodalom.

Szaktárgyakra fókuszálva szinte minden erdész könyvespolcán sorakozik legalább néhány, esetleg néhány tucat szakmai könyv. Kinek több, kinek kevesebb. A több száz kötetes szakmai házikönyvtárak azért már ritkaságok.

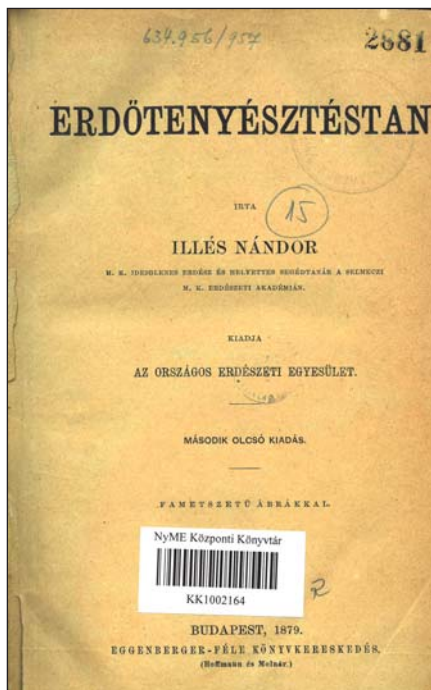
A polcokon sorakozó szakmai könyvek döntő többsége a II. világháború utáni évtizedekben, többnyire a 70-es és 80-as években, vagy az ezt követő időszakban készültek. A két háború közötti időszakból, vagy az azt megelőző évtizedek könyvei ma már ritkaságnak számítanak. A szakkönyvek napjaink-

Nagyváti János: A szorgalmatos mezei gazda

Beivinkler Károly: Erdőgazda könyve

Illés Nándor: Erdőtenyésztéstan

ban is a legelterjedtebb szakmai információhordozók. A régi, máshogy szinte elérhetetlen szakmai könyvekbe az Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtárát felkeresve kaphatunk betekintést.

Az első, magyar nyelvű erdészeti szakkönyvnek Beivinkler Károly erdőmérnök, Pesten, 1853-ban megjelent Erdőgazda című könyve tekinthető. Ugyanakkor érdemes megemlíteni Nagyváti Jánost, az első magyar mezőgazdasági könyv szerzőjét, akinek „A szorgalmatos mezei-gazda” című kétkötetes műve 1791-ben jelent meg. Könyvének harmadik fejezete az erdőről szól, amely 96 oldalon mutatja be korának legfontosabb erdészeti ismereteit.

Beivinkler művének megjelenése óta szűk másfél évszázad telt el. Ez alatt az időszak alatt az erdészeti szakirodalom is hatalmas, szinte beláthatatlan méreteket ért el. A megjelent könyvek száma több ezerre tehető. A hatalmas mennyiségű szakkönyvek tömegében három erdészeti szakmai bibliográfia segít eligazodni.

A Gerlai-féle bibliográfia 1934-ig, betűrendben tartalmazza a megjelent szakirodalmat, viszont témák szerinti feldolgozása nincs. A Kolozsváryné által összeállított bibliográfia az 1945-1964-es évek munkáit közli, és lehetőséget ad a szerző és tárgykör szerinti keresésre is. A Bartha-Oroszi szerzőpáros által készített harmadik biblio-

gráfia az 1965-1990 közötti éveket dolgozza fel, felépítése az előzőhöz hasonló.

Szakmai könyvkiadásunk első aranykorának a kiegyezést követő évtizedek tekinthetők. Sorra adták ki azokat a szakkönyveket, amelyek megjelenésük után hosszú évtizedekre meghatározóak lettek.

Ebben jelentős szerep jutott az Országos Erdészeti Egyesületnek, amely pályadíjak kiírásával, és a díjat nyert könyvek kiadásával segítette a szakmai könyvkiadást. Ebben egyesületünk korabeli tagjai közül kiemelkedő szerepe volt Bedő Albert mellett Divald Adolfnak és Wagner Károlynak is.

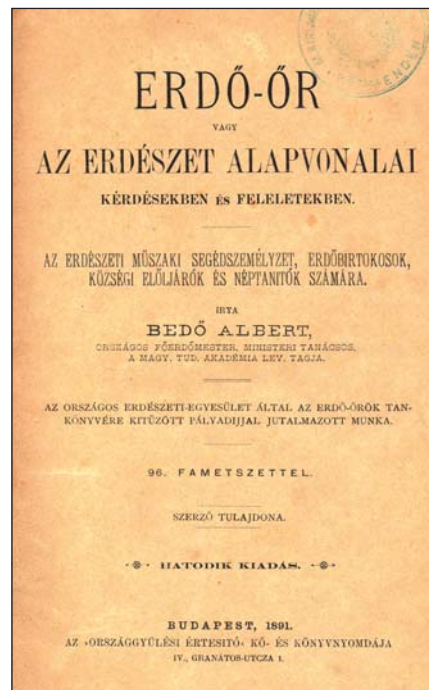
Olyan meghatározó kézikönyvek jelentek meg, mint Illés Nándor Erdőtenyésztéstana (1871), Szécsi Zsigmond Erdőhasználatlan kézikönyve (1884), vagy Bedő Albert A magyar állam erdősegeinek gazdasági és kereskedelmi leírása című munkája (1885). A Bedő Albert által írt Erdő-őr című tankönyv viszont 1874 és 1912 között kilenc kiadást ért meg, ami szakmai berkekben egyedülálló. Napjainkig megkerülhetetlennek számít a Tagányi Károly által készített, háromkötetes Magyar erdészeti oklevéltár című könyve (1896). A listát még hosszasan lehetne sorolni. Ennek a kornak a szakmai könyvei napjainkra nehezen elérhető, alig megfizethető tárgyakká, könyvárverések ritkaságaivá váltak.

Számomra az erdészeti szakmai könyvek második aranykorát az 1960-1970-es

Az Akadémiai Kiadó erdészeti szakkönyveinek egy része

évek jelentik. Ezekben az évtizedekben jelentek meg az Akadémiai Könyvkiadó erdészeti monográfiái. Olyan meghatározó könyvek készültek, mint Magyar Pál Alföldfásítása (1961), Győrfi János Erdővédelemtana (1963), Keresztesi Béla A tölgyek (1967), Keresztesi Béla Magyar erdők (1968), Majer Antal Magyarország erdőtársulásai (1968). Ezt a listát is hosszasan lehetne sorolni.

Bedő Albert: Erdő-őr című könyve

Bár nem az Akadémiai Kiadó, hanem a Mezőgazdasági Könyvkiadó gondozásában jelent meg a Danszky István által szerkesztett Erdőművelés (1973), amely szakmai könyveink kiemelkedő sorát gazdagítja. Ezek a könyvek és kortársaik könnyebben elérhetőek és megfizethetőek, ugyanakkor hatalmas mennyiségű az a tudás- és adathalmaz, amit szakmánkról, és az adott témában őriznek.

Az Országos Erdészeti Egyesület könyvkiadása napjainkban is meghatározó, és jelentősnek nevezhető. Az egyesületünk által kiadott könyvek közül feltétlenül érdemes megemlíteni A magyar erdőgazdálkodás képes történetének három kötetét, a 2017-ben kiadott egyesületi Almanachot, az erdészportrékat tartalmazó Gyöke-erek és lombok sorozatot, vagy a legújabbat, a Trianon batásai a magyar erdőgazdálkodásra című kötetet.

Sajnos, napjainkban a fiatalabb erdész generációk már csak elvétve használják és még kevésbé gyűjtik a szakmai könyveket. Ezáltal a kisebb-nagyobb szakmai könyvgyűjtemények jövőbeli sorsa is meglehetősen bizonytalannak tűnik, legalább is az írás szerzője számára.

Köszönöm a Soproni Egyetem Központi Könyvtár és Levéltára munkatársainak az értékes segítségét!

Andrési Pál
okl. erdőmérnök